

МОВНИЙ ПОРТФЕЛЬ З ПЕРЕКЛАДУ ДЛЯ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ

У статті обґрунтовано актуальність розробки мовного портфеля з перекладу для майбутніх викладачів іноземних мов в якості засобу діагностики рівня сформованості у майбутніх викладачів іноземних мов професійно орієнтованої компетентності у письмовому двосторонньому перекладі, викладено результати дослідження специфіки, структури та змісту мовного портфелю з перекладу.

Ключові слова: мовний портфель з перекладу, майбутні викладачі іноземних мов, професійно орієнтований письмовий двосторонній переклад, професійно орієнтована компетентність майбутніх викладачів у письмовому двосторонньому перекладі.

Постановка проблеми. Розвиток міжнародних зв'язків у галузі методики навчання іноземних мов (ІМ) зумовлює необхідність підготовки фахівців, здатних здійснювати посередницьку функцію в рамках професійної іншомовної міжкультурної комунікації, виконуючи письмовий двосторонній переклад (ПДП) текстів з методики навчання ІМ. Орієнтуючись на рекомендації Ради Європи щодо впровадження мовного портфеля (МП) у мовну освіту у навчальних закладах усіх ступенів [3; 7], та враховуючи необхідність пошуку та впровадження раціональних способів і нових технологій організації навчального процесу [5], вважаємо доцільною розробку та впровадження у процес навчання майбутніх викладачів ІМ мовного портфеля з перекладу (МПП) в якості засобу діагностики рівня сформованості професійно орієнтованої компетентності майбутніх викладачів у ПДП.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми. Аналіз досліджень, присвячених питанню розробки та впровадження МП у процес навчання ІМ студентів мовних спеціальностей, дозволяє зробити висновок, що в сучасній практиці навчання ІМ використовуються два основних види МП залежно від його цільової спрямованості: 1) *МП з усіх видів мовленнєвої діяльності* – Європейський МП (ЄМП) для філологів (викладачів мови, письмових і усних перекладачів) [2], та проект МП для філологів у самостійній роботі студентів з оволодіння англomовною комунікативною компетентністю [4]; 2) *МП з одного виду мовленнєвої діяльності* – МП для навчання майбутніх філологів англійського писемного мовлення [1]. Зауважимо, що жоден із чинних МП не передбачає діагностику рівня сформованості професійно орієнтованої компетентності майбутніх викладачів ІМ у ПДП.

Мета статті. Враховуюче зазначене, ставимо за мету цієї публікації викласти результати дослідження специфіки, структури та змісту МПП для майбутніх викладачів ІМ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Специфіка МПП для майбутніх викладачів ІМ полягає у тому, що він: 1) розрахований на студентів магістратури, майбутніх викладачів ІМ і відображає рівень сформованості їхньої професійно орієнтованої компетентності у ПДП на основі систематичної рефлексивної самооцінки процесу та результатів власного навчального досвіду; 2) відповідає цілям навчання ІМ студентів мовних спеціальностей, визначених Програмою [8, с. 3]; 3) укладається українською й англійською мовами в термінах ЗЄР [3; 7] та рекомендацій Ради Європи для укладачів МП [9]; 4) базується на професійно орієнтованих мовленнєвих уміннях медіації, зазначених у

ЄМП для філологів [2], структурі та змісту професійно орієнтованої компетентності майбутніх викладачів ІМ у ПДП [6]; 5) покликаний сприяти формуванню професійно орієнтованої компетентності майбутніх викладачів ІМ у ПДП.

Структура та зміст МПП для майбутніх викладачів ІМ формується відповідно до загальних принципів укладання МП [9]. Він містить "Вступ", в якому зазначені відомості про принципи укладання, призначення та структуру МПП, і складається з трьох розділів: 1) "Мовний Паспорт"; 2) "Біографія опанування професійно орієнтованого ПДП"; 3) "Досьє".

"Мовний Паспорт" відображає рівень сформованості професійно орієнтованої компетентності майбутніх викладачів ІМ у ПДП і досвід міжкультурного спілкування власника МПП у галузі методики навчання ІМ в якості посередника. Він розроблений згідно з рекомендаціями для розробників МП [9] та містить: "Загальну характеристику професійно орієнтованої компетентності майбутніх викладачів ІМ у ПДП"; "Таблицю самооцінки рівня сформованості професійно орієнтованої компетентності у ПДП"; "Досвід посередництва у міжкультурному спілкуванні в галузі методики навчання ІМ"; "Сертифікати і дипломи".

"Загальна характеристика професійно орієнтованої компетентності майбутніх викладачів ІМ у ПДП" надає власнику МПП можливість визначити рівень володіння професійно орієнтованим ПДП за допомогою дескриптора професійно орієнтованої компетентності у ПДП, який розроблений нами за зразком ілюстративних дескрипторів ЗЄР [3; 7] та з урахуванням вимог чинних навчальних програм з практики усного та писемного мовлення англійської мови для студентів магістратури мовних спеціальностей.

"Таблиця самооцінки рівня сформованості професійно орієнтованої компетентності у ПДП" дозволяє власнику МПП на основі опису професійно орієнтованої компетентності у ПДП, що міститься у "Загальній характеристиці професійно орієнтованої компетентності майбутніх викладачів ІМ у ПДП", відстежити та усвідомити власний прогрес в оволодінні професійно орієнтованим ПДП.

"Досвід посередництва у міжкультурному спілкуванні в галузі методики навчання ІМ", у якому власник МПП, описуючи у хронологічному порядку досвід професійно орієнтованого ПДП, має можливість задокументувати власну діяльність перекладача текстів з методики навчання ІМ, яка сприяла формуванню професійно орієнтованої компетентності у ПДП.

"Сертифікати і дипломи" містить перелік документів, які власник МПП отримав під час навчання і які свідчать про його досвід використання професійно орієнтованого ПДП у реальних ситуаціях.

"Біографія опанування професійно орієнтованого ПДП" покликана сприяти розвитку вмінь самооцінки рівня сформованості професійно орієнтованої компетентності у ПДП, рефлексії та планування навчальної діяльності власником МПП, його автономії, підвищенню мотивації до опанування професійно орієнтованого ПДП та нових міжкультурних контактів в якості посередника спілкування в галузі методики навчання ІМ. Вона складається з: "Досвіду опанування професійно орієнтованого ПДП"; "Контрольних листів самооцінки вмінь, знань і комунікативних здібностей (КЗ) професійно орієнтованого

ПДП"; "Цілей опанування професійно орієнтованого ПДП".

"Досвід опанування професійно орієнтованого ПДП", в якому власник МПП зазначає дату виконання перекладу, назву, тип, вид перекладених текстів, містить детальну інформацію про процес опанування професійно орієнтованого ПДП і може слугувати основою для короткого огляду такого структурного компоненту "Мовного Паспорту" як "Досвід посередництва у міжкультурному спілкуванні в галузі методики навчання ІМ".

Працюючи з *"Контрольними листами самооцінки вмінь, знань і КЗ професійно орієнтованого ПДП"*, власник МПП визначає рівень сформованості професійно орієнтованої компетентності у ПДП і конкретні цілі опанування професійно орієнтованого ПДП завдяки дескрипторам умінь, знань і КЗ професійно орієнтованого ПДП.

Призначення *"Цілей опанування професійно орієнтованого ПДП"* полягає у допомозі власнику МПП спланувати власну роботу по опануванню вмінь, знань та КЗ професійно орієнтованого ПДП відповідно до його потреб.

До складу *"Досьє"*, в якому власник МПП збирає, систематизує свої досягнення та відображає власний досвід перекладача текстів з методики навчання ІМ у вигляді добірки виконаних робіт (письмових перекладів), супровідних матеріалів (результатів оцінювання та самооцінювання) за період навчання в магістратурі, а також отримані ним свідоцтва і сертифікати, що підтверджують його досягнення за період навчання та зазначений рівень сформованості професійно орієнтованої компетентності у ПДП текстів з методики навчання ІМ, входять: "Зміст досьє"; "Папка з матеріалами".

"Зміст досьє" є переліком назв матеріалів, які зберігаються в цьому розділі МПП. Він відображає порядок і принципи організації матеріалів у "Досьє".

Основну частину *"Папка з матеріалами"* складають відібрані власником МПП письмові переклади текстів з методики навчання ІМ, що слугують підтвердженням досягнень за період навчання. Тут можуть зберігатися: зразки письмових перекладів на різних стадіях їх створення відповідно до послідовності етапів виконання – перекладацького аналізу ТО, створення ТП та його лінгвосоціокультурної та прагматичної адаптації, оцінки якості перекладу, редагування перекладу; інформаційні картотеки, картотеки термінів, вокабулярії і глосарії; сертифікати, дипломи, атестаційні форми, відгуки, рецензії викладачів, роботодавців, освітні кваліфікації, резюме тощо.

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок з напрямку. Підсумовуючи викладене, зазначимо, що МПП для майбутніх викладачів ІМ – це набір документів, який слугує засобом діагностики рівня сформованості професійно орієнтованої компетентності майбутніх викладачів ІМ у ПДП. Він укладений в термінах ЗЄР і відповідно до рекомендацій Ради Європи для укладачів МП, узагальнює позитивний досвід укладачів МП, враховує структуру та зміст професійно орієнтованої компетентності у ПДП, має формат і структуру ЄМП. Він складається зі "Вступу" і трьох розділів: "Мовного Паспорту", який відображає рівень сформованості професійно орієнтованої компетентності у ПДП текстів з методики навчання ІМ і досвід міжкультурного спілкування власника МПП в галузі методики навчання ІМ в якості посередника; "Біографію опанування професійно орієнтованого ПДП", яка сприяє розвитку вмінь самооцінки рівня сформованості професійно орієнтованої компетентності у ПДП, рефлексії та планування навчальної діяльності власником МПП, його автономії, підвищенню мотивації до

оволодіння професійно орієнтованим ПДП та нових міжкультурних контактів в якості посередника спілкування в галузі методики навчання ІМ; "Досьє", в якому власник МПП має можливість збирати та систематизувати свої досягнення в опануванні професійно орієнтованого ПДП. Перспективи дослідження вбачаємо у впровадженні МПП для майбутніх викладачів ІМ у процес навчання студентів магістратури мовних спеціальностей професійно орієнтованого ПДП в межах навчальної дисципліни "Практика усного та писемного мовлення англійської мови".

Література

1. Беженар І. В. Методика навчання майбутніх філологів англійського писемного мовлення з використанням мовного портфеля : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Ірина Володимирівна Беженар. К. , 2012. – 343 с.
2. Европейский языковой портфель для филологов : (преподавателей языка, письм. и устн. переводчиков) : В 3-х ч. Ч.2. Языковая биография. Ч.3. Досье / [сост. К. М. Ирисханова]. – М. : МГЛУ, 2003. – 75 с.
3. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти : вивчення, викладання, оцінювання / Науковий редактор українського видання доктор пед. наук, професор С. Ю. Ніколаєва. – К. : Ленвіт, 2003. – 273 с.
4. Задорожна І. П. Організація самостійної роботи майбутніх учителів англійської мови з практичної мовної підготовки : монографія / Ірина Павлівна Задорожна. – Тернопіль : Вид-во ТНПУ, 2011. – 414 с.
5. Ніколаєва С. Ю. Технологія "Портолио" в высшем профессиональном образовании / С. Ю. Ніколаєва // Іноземні мови. – К. : Ленвіт – 2013. – №2. – С.47–54.
6. Фабрична Я. Г. Структура і зміст професійно орієнтованої компетентності у писемному двосторонньому перекладі майбутніх викладачів іноземних мов і культур / Я. Г. Фабрична // Вісник Київського національного лінгвістичного університету Серія Педагогіка та психологія. Випуск 21. – 2012. – С.137–145.
7. Common European Framework of Reference For Languages: Learning, Teaching, Assessment. – Cambridge : Cambridge University Press, 2001. – 260 p.
8. Curriculum For English Language Development in Universities and Institutes. Draft 2. Програма з англійської мови для університетів / інститутів (п'ятирічний курс навчання): Проект / Колектив під керівн. : С. Ю. Ніколаєва, М. І. Соловей (керівники), Ю. В. Головач та ін... – К. : The British Council, 2001. – 245 с.
9. European Language Portfolio: Principles and Guidelines [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.coe.int/t/dg4/Linguistic/Source/Guidelines_EN.pdf

Я. Г. Фабричная

ЯЗЫКОВОЙ ПОРТФЕЛЬ ДЛЯ ОБУЧЕНИЯ ПИСЬМЕННУМУ ПЕРЕВОДУ БУДУЩИХ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ

В статье обоснована актуальность разработки языкового портфеля для обучения будущих преподавателей иностранных языков письменному переводу в сфере профессиональной коммуникации в качестве средства диагностики их уровня профессионально ориентированной компетентности в письменном двустороннем

переводе, изложены результаты исследования специфики, структуры и содержания указанного языкового портфеля.

Ключевые слова: языковой портфель для обучения письменному переводу, будущие преподаватели иностранных языков, письменный двусторонний перевод в сфере профессиональной коммуникации, профессионально ориентированная компетентность в письменном двустороннем переводе.

Fabrychna Ya. H.

TRANSLATION PROFICIENCY LANGUAGE PORTFOLIO FOR INTENDING FOREIGN LANGUAGES TEACHERS

The article deals with the language portfolio development for teaching future foreign language teachers written translation in the sphere of professional communication as a diagnostic tool of their professional competence level in written translation. The results of investigating peculiarities, structure and contents of the language portfolio are given.

Key words: language portfolio for teaching translation, future foreign language teachers, written translation in the sphere of professional communication, professional competence in written translation.

УДК 371.671

Д.А. Марєєв

ЕЛЕКТРОННИЙ ПОСІБНИК З ДІАЛЕКТОЛОГІЇ ЯК ЕЛЕМЕНТ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Статтю присвячено питанню створення і використання електронного посібника з діалектології в навчальному процесі ВНЗ. Окреслено мультимедійні технології, які доцільно використати в такій праці.

Ключові слова: діалектологія, посібник з діалектології, електронний посібник, навчально-методичне забезпечення.

Постановка проблеми. З огляду на сучасні тенденції інформатизації навчально-виховного процесу необхідним є упровадження інформаційних технологій у цикл фахової підготовки студентів-філологів, зокрема в курс української діалектології.

Оскільки цілісний навчальний процес неможливий без початково-методичного комплексу з певної дисципліни, постає необхідність упровадження електронних засобів навчання, зокрема електронних посібників.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблема використання інформаційних технологій у навчальному процесі є не новою, але й досі окремі її аспекти залишаються остаточно не вирішеними. Дискусійним є питання визначення і впровадження в навчальний процес електронних посібників та підручників, які розробляються на основі мультимедійних засобів. Інформатизацію навчання, використання електронних освітніх ресурсів (насамперед електронних посібників) у своїх працях висвітлюють С. О. Христочевський, А. І. Башмаков, О. В. Зиміна, В. М. Агєєв, І. В. Доротюк, Т. М. Романченко, М. Ю. Кадемія, Л. Г. Ільїна, Л. Є. Коваль, О. Г. Єсіна, Н. В. Кононець.